

Medlem af Inatsisartut
Jens NapātōK', Naleraq

Besvarelse af § 37 spørgsmål nr. 97/2026

Dato: 18-06-2026
Sags nr: 2026 - 10979
Akt nr: 26550193

Kære Jens NapātōK',

Du har i henhold til § 37, stk. 1 i Forretningsordenen for Inatsisartut fremsat spørgsmål til Naalakkersuisut. Jeg takker for spørgsmålene, som er henvist til min besvarelse. Spørgsmålene gengives og besvares nedenfor.

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 34 55 05
3900 Nuuk

Email: pn@nanog.gl
www.naalakkersuisut.gl

- 1. Kan Naalakkersuisut entydigt bekræfte, at der efter Grønlands overtagelse af sundhedsvæsenet i 1992 aldrig har eksisteret nogen politisk vedtaget strategi, målsætning eller administrativ praksis med henblik på at reducere fødselstallet blandt den grønlandske befolkning?**

Svar:

Det har, på baggrund af de indledende undersøgelser der har kunne gennemføres i de tilgængelige dokumenter, ikke været muligt at afdække, at der efter Grønlands overtagelse af sundhedsvæsenet i 1992 har eksisteret nogen politisk vedtaget strategi, målsætning eller administrativ praksis med henblik på at reducere fødselstallet blandt den grønlandske befolkning.

Det Grønlandske Sundhedsvæsen har ligeledes oplyst, at de heller ikke har kendskab til, at sådanne tiltag har været gældende efter overtagelsen af sundhedsvæsenet i 1992.

En fuldstændig gennemgang af alle interne drøftelser og arkiver siden 1992 vil kræve et betydeligt forbrug af tid og ressourcer udover det der er hensigten med besvarelse af § 37 spørgsmål, jf. Forretningsorden for Inatsisartut § 37, stk. 2. Naalakkersuisut kan derfor ikke give en absolut garanti for, at der aldrig har eksisteret sådanne dokumenter. Inden for det materiale, der faktisk er gennemgået, og inden for sundhedsvæsenets stående indsigt på området, er der intet, der indikerer, at en sådan strategi, målsætning eller administrativ praksis har eksisteret.

- 2. Har Naalakkersuisut kendskab til interne notater, strategier, anbefalinger eller embedsmandsdrøftelser efter 1992, hvor reducere af fødselstal eller befolkningsvækst blev omtalt som et politisk eller økonomisk hensyn?**

Det er blevet undersøgt, om der på sundhedsområdet findes interne notater, strategier, anbefalinger eller embedsmandsdrøftelser efter 1992, hvor reducere af fødselstal eller befolkningsvækst omtales som et politisk eller økonomisk hensyn.

Landslægeembedet har oplyst, at embedet i forbindelse med ekspertundersøgelsen af de menneskeretlige aspekter ved Antikonceptionssagen har gennemgået deres arkiver for relevante cirkulærer og øvrigt materiale vedrørende antikonception. Landslægeembedet har på den baggrund oplyst, at de ikke har materiale, der indikerer, at der har eksisteret materiale som omtaler reducere af fødselstal eller befolkningsvækst som et mål.

For så vidt angår de nævnte dokumenter under ressortområdet for Sundhed og Personer med Handicap vurderes det, at en fuldstændig afdækning af eventuelle interne drøftelser eller dokumenter siden 1992 vil kræve en gennemgang af flere årtiers arkiver, herunder materiale der ikke er digitaliseret og ikke systematiseret efter de kriterier, spørgsmålet forudsætter. En sådan tilvejebringelse vil indebære et betydeligt forbrug af tid og ressourcer der overstiger formålet med besvarelse af et § 37 spørgsmål jf. Forretningsordenen for Inatsisartut § 37, stk. 2.

3. Finder Naalakkersuisut det problematisk, at formanden for Naalakkersuisut offentligt undskylder for forhold efter 1992, samtidig med at Naalakkersuisut ikke kan pege på nogen konkret politisk beslutning eller praksis, der begrundes undskyldningen?

Som oplyst i § 37 nr. 172/2025 har Grønland ansvaret for den praktiske håndtering af præventions- og svangerskabsforebyggelsesområdet, herunder levering af sundhedsfaglige ydelser via sundhedsvæsenet. Naalakkersuisut påtager sig ansvar, idet den praktiske håndtering af området var placeret i sundhedsvæsenet som et hjemtaget område.

4. Hvem konkret mener Naalakkersuisut har begået de handlinger, der blev undskyldt for den 27. august 2025, når Naalakkersuisut samtidig ikke vil oplyse, om der har eksisteret en officiel politik på området?

Naalakkersuisut's undskyldning er rettet mod de borgere, der har været udsat for overgreb eller utilstrækkelig beskyttelse i perioden efter 1992. Undskyldningen er ikke udtryk for, at der peges på specifikke personer eller en bestemt politisk beslutning, men for en anerkendelse af, at de myndigheder, der havde ansvaret for området, ikke i tilstrækkelig grad sikrede en forsvarlig praksis. Naalakkersuisut finder det væsentligt at tage ansvar for de svigt, der er sket i systemet – også i de tilfælde, hvor der ikke kan påvises en formel politik, men hvor praksis alligevel har ført til alvorlige konsekvenser for de berørte.

5. Naalakkersuisut oplyser, at ansvaret efter 1992 var delt mellem Danmark og Grønland. Kan Naalakkersuisut specificere præcist hvilke beslutningskompetencer Grønland selv havde vedrørende prævention, spiraloplægning og svangerskabsforebyggelse efter hjemtagelsen?

Svar:

Pr. 1. januar 1992 overtog Grønlands Hjemmestyre sundhedsområdet med undtagelse af enkelte områder, der i Danmark var placeret under Justitsministeriets ressort. Grønland fik dermed den overordnede administrative

og driftsmæssige kompetence på sundhedsområdet. Hjemtagelsen indebærer, at Grønland selv fik ansvaret for sundhedsvæsenets ydelser, herunder de dele af præventions- og svangerskabsforebyggende indsatser, som var forankret i det hjemtagne sundhedsområde.

Efter hjemtagelsen havde Grønland beslutningskompetence i forhold til tilrettelæggelsen og organiseringen af sundhedsydelserne, herunder præventionsindsatsen, herunder den kliniske praksis vedrørende spiraloplægning og svangerskabsforebyggelse. Grønland overtog samtidig kompetence til at fastlægge faglige retningslinjer og prioritere anvendelsen af ressourcer på området gennem sundhedsvæsenets og Landslægeembedets administration.

Det daværende hjemmestyre havde herudover mulighed for at udarbejde og vedtage lovgivning inden for de dele af sundhedsområdet, som var hjemtaget. Det skal samtidig bemærkes, at visse dele af sundhedsområdet fortsat henhørte under rigsmyndighedernes kompetence og derfor ikke var hjemtaget. Dette gjaldt blandt andet regler om svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion, sterilisation og kastration samt ligsyn, obduktion og transplantation. På disse områder er det fortsat danske myndigheder, der havde ansvaret for at fastsætte de lovgivningsmæssige rammer.

Grønlands kompetence efter 1992 skulle endvidere udøves inden for rammerne af gældende internationale forpligtelser, menneskerettigheder og øvrige rigslovgivningsmæssige forhold, som fortsat var under dansk kompetence.

6. Har Naalakkersuisut efter 1992 udstedt vejledninger, instrukser eller måltal til sundhedsvæsenet vedrørende anvendelse af spiral eller andre præventionsmidler blandt unge kvinder og piger?

Svar:

Det Grønlandske Sundhedsvæsen, har oplyst, at der som led i det almindelige sundhedsfaglige arbejde udarbejdes faglige retningslinjer om prævention. Disse retningslinjer udformes af sundhedsvæsenet selv og har til formål at understøtte sundhedspersonalets arbejde med at forebygge uønskede graviditeter, reducere antallet af provokerede aborter samt begrænse forekomsten af veneriske sygdomme.

Sundhedsvæsenet og Landslægeembedet har endvidere oplyst, at det ikke er dem bekendt, at der efter 1992 skulle være udstedt vejledninger, instrukser eller måltal, der specifikt angår anvendelsen af spiral eller andre præventionsmidler blandt unge kvinder og piger eller andre grupper.

Naalakkersuisut kan på den baggrund oplyse, at der inden for rammerne af de undersøgelser, der har kunnet gennemføres, ikke er afdækket forhold, der indikerer, at der fra politisk hold eller administrativt niveau har været udarbejdet sådanne styringsdokumenter efter 1991.

7. Har Naalakkersuisut kendskab til, om danske myndigheder efter 1992 har fremsat anbefalinger eller udøvet indflydelse på Grønlands praksis vedrørende prævention og fødselsforebyggelse?

Svar:

Naalakkersuisut har ikke kendskab til, at danske myndigheder efter 1992 har fremsat formelle anbefalinger eller udøvet direkte indflydelse på Grønlands praksis vedrørende prævention og svangerskabsforebyggelse.

Det skal dog bemærkes at en række af Landslægens cirkulærer forblev i en periode i kraft efter overtagelsen af sundhedsområdet 1. januar 1992.

Grønlandske sundhedsmyndigheder og sundhedsfaglige miljøer har efter overtagelsen i visse sammenhænge hentet inspiration i danske erfaringer, praksisser eller sundhedsfaglige modeller.

- 8. Naalakkersuisut oplyser, at Landslægeembedet ikke har modtaget indberetninger om tvungen prævention efter 1992. Betyder dette, at Naalakkersuisut vurderer, at sådanne tilfælde ikke har fundet sted, eller alene at der ikke foreligger officielle indberetninger?**

Svar:

Da der ikke er gennemført en mere omfattende undersøgelse eller udredning af hændelser efter 1991 vurderer Naalakkersuisut, at der kan være forekommet tvungen prævention uden at sundhedsmyndighederne her i landet er blevet bekendt med det.

- 9. Hvilke konkrete metoder anvendte Landslægeembedet i sin undersøgelse fra marts 2024 for at afdække eventuelle sager efter 1992?**

Svar:

I begyndelsen af december 2022 præsenterede det britiske medie BBC en udsendelse om nyere sager om anvendelse af svangerskabsforebyggende midler uden samtykke. Denne nye information medførte, at daværende Naalakkersuisoq for Sundhed udsendte en pressemeddelelse med en generel opfordring til, at kvinder indberettede sager efter 1991 til Landslægeembedet med henblik på, at sagerne kunne undersøges nærmere.¹ Der blev indberettet 9 sager. Der blev endvidere fundet oplysninger om fire gamle klagesager fundet i Landslægeembedets arkiver som handlede anlæggelse af spiral uden samtykke samt en sag om sterilisation. I undersøgelsen indgik endvidere to sager der kun var kendt fra medierne.²

- 10. Har Naalakkersuisut planer om en uafhængig historisk eller juridisk undersøgelse af praksis efter 1992, herunder om kvinder og piger kan være blevet udsat for præventionsindgreb uden fuldt informeret samtykke?**

Naalakkersuisoq for Børn, Unge, Justitsområdet og Ligestilling oplyser:
"Naalakkersuisut iværksatte et samarbejde med Den Danske Stat i 2022 en historisk udredning af spiralsagen i perioden 1960-1991, som blev offentliggjort

¹ Det britiske medie BBC beretter om kvinder i Grønland som har fået svangerskabsforebyggelse uden samtykke/Tuluit tusagassiorfiat BBC nalunaarpoq Kalaallit Nunaanni arnat akuersiteqqaarnagit naartunaveersaatilerneqartarsimasut -

https://naalakkersuisut.gl/Nyheder/2022/12/1212_svangerskabsforebyggelse?sc_lang=kl-GL

² Status på spiralsagerne/Suliat spiralilersuinermut tunngasut killiffiat -

https://nun.gl/nyheder/2024/03/status-paa-spiralsagerne?sc_lang=kl-gl

d. 9. september 2025. Rapporten blev udgivet af forskere fra Ilisimatusarfik og Statens Institut for Folkesundhed. Rapporten dokumenterer, at mere end 4000 piger og kvinder fik opsat spiral i perioden, ofte uden deres samtykke. Eftersom det menneskeretlige og juridiske perspektiv ikke var en del af den historiske udredning, iværksatte Naalakkersuisut deres egen ekspertundersøgelse af de menneskeretlige aspekter ved Antikonceptionssagen (tidl. kaldt spiralsagen), fra 1960'erne til i dag. Dette indebærer således perioden efter hjemtagelse af sundhedsområdet d. 1. januar 1992. Ekspertundersøgelsen har fokuseret på det juridiske og menneskeretlige aspekter ved sagen, hvorfor Naalakkersuisut på nuværende tidspunkt ikke har planer om at iværksætte en ny uafhængig eller juridisk undersøgelse af praksis efter 1992, herunder om kvinder og piger kan være blevet udsat for præventionsindgreb uden fuldt informeret samtykke. Ekspertundersøgelsens rapporter forventes offentliggjort ultimo august, når al oversættelsesarbejde, kvalitetssikring samt peer review er overstået, og de er forelagt for Naalakkersuisut og Inatsisartut forinden. Naalakkersuisut udsendte den 29. maj 2026 en pressemeddelelse med en opdatering på sagen, som er at finde på Naalakkersuisuts hjemmeside."

Med venlig hilsen

Jens-Frederik Nielsen